Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry
Vol .11 / No.3 /2024
Page: 99-109

The structural model of marital satisfaction based on relational beliefs with the mediating role of cognitive emotion regulation in married women

Shirin Amini[1], Mozhgan Mardani Rad[2], Ali Akbar Khosravi Babadi[3], Kambiz Poshaneh[4]

1- PhD Student in Counseling, Counseling Department, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran.
2- Assistant Professor, Counseling Department, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, (corresponding author). Email: mmrad11@yahoo.com.
3- Associate Professor, Counseling Department, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
4- Assistant Professor, Counseling Department, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received:11/04/2023 **Accepted:** 17/09/2023

Abstract

Introduction: Inefficiency in the process of emotion regulation prevents the emergence of efficient behaviors and appropriate coping responses to the situation in marital relationships by the individual, which seems to be influenced by relational beliefs.
Aim: The present study aimed to formulate a structural model of marital satisfaction based on relational beliefs with the mediating role of cognitive emotion regulation in married women.
Methods: The current research was descriptive-correlation based on the method of structural equations and the statistical population of the present study consisted of all married women between the ages of 30 and 50 who were referred to counseling centers in Tehran in the first six months of 2022, among them 371 women were selected using the random clusters sampling method. The research tools included ENRICH Marital Satisfaction Scale, Relationship Belief Inventory, and Cognitive Emotion Regulation Questionnaire. For data analysis, Pearson's correlation method and structural equations were used with SPSS version 22 and AMOS version 24 software.
Results: The results of the present study showed there is an indirect and significant relationship between relational beliefs and marital satisfaction with the mediation of positive emotional cognitive regulation (P=0.003, Z=-2.11). There is an indirect and significant relationship between relational beliefs and marital satisfaction with the mediation of negative emotional cognitive regulation (P=0.009, Z=-1.78).
Conclusion: The results showed that marital satisfaction is predicted based on communication beliefs with the mediating role of cognitive emotion regulation in married women. It is suggested that couple therapists and family therapists pay attention to relational beliefs and cognitive emotion regulation strategies derived from them in counseling and couple therapy to increase marital satisfaction.
Keywords: relational, emotion regulation, marital, women

Amini S, Mardanirad M, Khosravi Babadi A A, Poshaneh K. The structural model of marital satisfaction based on relational beliefs with the mediating role of cognitive emotion regulation in married women. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry 2024; 11 (3) :99-109 URL: http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-2021-fa.html

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت
سال یازدهم شماره: ۳، ۱۴۰۳
صفحات: ۱۰۹ - ۹۹

مدل ساختاری رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل

شیرین امینی[۱]، مژگان مردانی راد[۲]، علی اکبر خسروی بابادی[۳] کامبیز پوشنه.[۴]

۱. دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران.
۲. استادیار، گروه مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)، mmrad11@yahoo.com.
۳. دانشیار، گروه مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۴. استادیار، گروه مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۱/۲۲ **تاریخ پذیرش مقاله:** ۱۴۰۲/۰۶/۲۶

چکیده

مقدمه: ناکارآمدی در فرایند تنظیم هیجان، مانع از بروز رفتارهای کارآمد و پاسخ‌های مقابله‌ای مناسب با موقعیت در روابط زناشویی، توسط فرد می‌شود که به نظر می‌رسد تحت تأثیر باورهای ارتباطی قرار داشته باشد.

هدف: هدف پژوهش حاضر تدوین مدل ساختاری رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل بود.

روش: پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی به روش معادلات ساختاری بود و جامعه آماری پژوهش حاضر را تمام زنان متأهل سنین ۳۰ تا ۵۰ سال مراجعه کننده به مراکز مشاوره در شهر تهران در شش ماهه اول سال ۱۴۰۱ تشکیل دادند که از میان آن‌ها ۳۷۱ زن با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل مقیاس رضایت زناشویی انریچ، پرسشنامه باورهای ارتباطی و پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان بود. جهت تحلیل داده‌ها از روش همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری با نرم افزارهای SPSS نسخه ۲۲ و AMOS نسخه ۲۴ استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین باورهای ارتباطی و رضایت زناشویی با میانجیگری تنظیم شناختی هیجانی مثبت رابطه غیرمستقیم و معنادار وجود دارد (**P**=۰/۰۰۳، **Z**=-۲/۱۱). همچنین، بین باورهای ارتباطی و رضایت زناشویی با میانجیگری تنظیم شناختی هیجانی منفی رابطه غیرمستقیم و معنادار وجود دارد (**P**=۰/۰۰۹، **Z**=-۱/۷۸).

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل پیش بینی می‌شود. به متخصصان زوج درمانگر و خانواده درمانگر پیشنهاد می‌شود، در مشاوره و زوج درمانی جهت افزایش رضایت زناشویی، بر باورهای ارتباطی و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان نشأت گرفته از آن توجه کنند.

کلیدواژه‌ها: ارتباطی، تنظیم هیجان، زناشویی، زنان

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی کردستان محفوظ است.

مقدمه

«ازدواج[1]» یک رابطه اساسی بین زن و مرد است و انتخاب شریک زناشویی و قرارداد ازدواج، یک دستاورد فردی و نقطه عطف بلوغ محسوب می‌شوند. انتخاب شریک زناشویی یکی از چالش برانگیزترین تصمیمات در زندگی شخصی هر کسی است و زندگی خانوادگی و «رضایت زناشویی[2]» حتی در این دوران مدرن نیز از موضوعات اساسی قابل بررسی هستند (عباس و همکاران، ۲۰۱۹). ازدواج توأم با رضایت زناشویی، سنگ زیربنای عملکرد اثربخش خانواده است و هدفی که پس از ازدواج ایجاد می‌شود، ایجاد روابط زناشویی سالم است. ازدواج یک رویداد مطلوب در هر فرهنگی است و بیش از ۹۰ درصد از جمعیت جهان حداقل یک بار آن را تجربه می‌کنند (طهان و همکاران، ۲۰۲۱). رضایت زناشویی را می‌توان به عنوان نگرش و عواطفی که فرد نسبت به رابطه زناشویی خود دارد (حمزه گردشی و همکاران، ۲۰۲۳) و انطباق بین انتظارات فرد از زندگی زناشویی با تجربیات او در زندگی و یا به عبارتی دیگر، انطباق بین وضعیت موجود و وضعیت مورد انتظار تعریف کرد (عبدی و عسگری، ۲۰۲۱). امروزه کیفیت روابط زناشویی یکی از مفاهیمی است که به طور وسیع در مطالعات خانواده و زناشویی مورد استفاده قرار می‌گیرد (باقری کبودکلا و همکاران، ۲۰۲۴).

مشکلات و نارضایتی زناشویی، وضعیتی است که در آن احساس کلی نارضایتی و نبود احساس خوشبختی در زن و شوهر نسبت به ازدواجشان و نسبت به یکدیگر وجود دارد (دریک[3] و همکاران، ۲۰۱۶). عوامل مختلفی ازجمله باورهای ارتباطی ناکارآمد[4] در شکل‌گیری مشکلات زناشویی مؤثر دانسته شده است. باید توجه داشت که علت بسیاری از سوءتفاهم‌های موجود در زندگی زناشویی، وجود تفکرات غیرمنطقی است و این نوع افکار در ایجاد رابطه ناکارآمد بین زوجین نقش مهمی دارد (بالوره[5] و همکاران، ۲۰۱۲؛ کوری[6]، ۲۰۱۴). باورهای ارتباطی ناکارآمد، ریشه و علت بسیاری از اختلافات زناشویی است (اِلیس[7]، ۲۰۱۰)، وجود مشکلات در زندگی مشترک، به خودی خود به‌عنوان معضل تلقی نمی‌شود بلکه نحوه برخورد زوجین با مشکلات ارتباطی در شکل‌گیری اختلافات، نقش مهمی دارد. مشخص شده است بین رضایت‌مندی زناشویی و باورهای ارتباطی غیرمنطقی زوجین به‌گونه‌ای معکوس ارتباط وجود دارد (گاتمن[8]، ۲۰۱۴).

از نظر اپستین و ایدلسون (۱۹۸۱) باورهای ارتباطی زناشویی عبارتند از: ۱) توقع ذهن‌خوانی: انتظار این‌که بدون نیاز به گفتن و اظهار نظر کردن فرد باید احساسات، افکار و نیازهای همسر خود را بداند؛ ۲) کمال‌گرایی جنسی: انتظار از همسر در ایجاد رابطه جنسی در همه موقعیت‌ها بدون توجه به وضعیت او؛ ۳) باور در مورد ناهمسانی‌های جنسیتی: نداشتن درک درست از ناهمسانی‌های شناختی و فیزیولوژیکی زن و مرد، به‌صورت انتظار یکسان داشتن، یا ناهمسانی‌های مادرزادی را علت اختلافات دانستن؛ ۴) باور به تخریب‌کنندگی مخالفت: به معنای نپذیرفتن، ناراحتی و تفسیر منفی اختلاف نظرها و ۵) باور به تغییرناپذیری همسر: اعتقاد به

[1]. marriage
[2]. marital satisfaction
[3]. Derrick, J. L.
[4]. Dysfunctional relationship beliefs
[5]. Balevre, P. S.
[6]. Corey, G.
[7]. Ellis, A.
[8]. Gottman, J. M.

نداشتن توانایی همسر در تغییر رفتارها و تکرار شدن آن‌ها درآینده. به اعتقاد اِلیس (۲۰۰۱) تفکرات غیرمنطقی همان اندیشه‌های باطل و وهمی و خیالی هستند که منجر به بروز ناسازگاری‌های زناشویی می‌شوند.

تنظیم شناختی هیجان[1] مؤلفه‌ای است که بر زندگی زناشویی اثرگذار است (زارع و میدخت رضایی، ۲۰۱۶). افراد در مواجهه با شرایط تنیدگی‌زا از راهبردهای تنظیم هیجانی متنوعی استفاده می‌کنند. از جمله این راهبردها می‌توان به راهبردهای منفی شامل نشخوار فکری[2]، سرزنش خود[3]، سرزنش دیگران[4]، فاجعه‌سازی[5] و راهبردهای مثبت شامل تمرکز مجدد مثبت[6]، ارزیابی مثبت مجدد[7]، پذیرش[8]، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی[9]، دیدگاه‌پذیری[10] اشاره کرد (حسنی، ۲۰۲۴). روابط زناشویی همیشه تحت تأثیر هیجان‌های زوجین قرار گرفته، از این منظر، تنظیم هیجانی نقش حیاتی ایفا می‌نماید. تنظیم هیجان مؤثر و کارآمد ارتباط مستقیمی با روابط رضایت بخش زناشویی در تمام ابعاد همراه بوده است (عیسی‌زاده، ۲۰۱۶). تنظیم شناختی هیجان به راهبردهایی اطلاق می‌شود که به منظور کاهش، افزایش یا نگهداری تجارب هیجانی مورد استفاده قرار می‌گیرد (گروس[11]، ۲۰۱۳). یکی از متداول‌ترین راهبردهای تنظیم هیجان، راهبردهای شناختی برای تنظیم هیجان است. راهبردهای ناسازگارانه تنظیم شناختی هیجان[12] تأثیر مخربی بر سلامت روان و کیفیت زندگی دارند. تعدادی از مطالعات نشان داده‌اند که رابطه نیرومندی بین استفاده از راهبردهای شناختی خاص و آسیب‌شناسی روانی وجود دارد (ایزدپناه و همکاران، ۲۰۱۶).

مروری بر پژوهش‌ها نشان می‌دهد ناکارآمدی در فرایند تنظیم هیجان، مانع از بروز رفتارهای کارآمد و پاسخ‌های مقابله‌ای مناسب با موقعیت در روابط زناشویی، توسط فرد می‌شود که به نظر می‌رسد تحت تأثیر باورهای ارتباطی قرار داشته باشد (طباطبائی نژاد و ابن یمین، ۱۳۹۹). بااین حال، پژوهشی که به بررسی روابط ساختاری باورهای ارتباطی با رضایت زناشویی با میانجیگری دیگر عوامل روانی- هیجانی نظیر تنظیم شناختی هیجان پرداخته باشد، یافت نشد؛ بنابراین، هدف پژوهش حاضر تدوین مدل ساختاری رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل بود.

روش

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری پژوهش حاضر را تمام زنان متأهل سنین ۳۰ تا ۵۰ سال مراجعه کننده به مراکز مشاوره در شهر تهران در شش ماهه اول ۱۴۰۱ تشکیل می‌دادند که از میان آن‌ها ۳۷۱ زن با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. برای انتخاب نمونه ابتدا از میان مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، ۸ منطقه به صورت تصادفی انتخاب و سپس از هر منطقه ۱ مرکز مشاوره به صورت تصادفی انتخاب شدند، سپس از هر مرکز ۵۰ زن متأهل با استفاده از روش نمونه-گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. معیارهای ورود به پژوهش دارا بودن حداقل پنج سال سابقه زندگی مشترک به دلیل اینکه زوجینی باید انتخاب می‌شدند که حداقل یک فرزند داشته باشند، شکایت اولیه مشکلات

[1]. Cognitive Emotion Regulation
[2]. rumination
[3]. self-blame
[4]. other-blame
[5]. catastrophizing
[6]. positive refocusing
[7]. positive reappraisal
[8]. acceptance
[9]. refocus on planning
[10]. putting into perspective
[11]. Gross, J. J.
[12]. cognitive emotion regulation

زناشویی در پرونده مراجعه‌کننده، داشتن حداقل یک فرزند و حداکثر سه فرزند، حداقل اختلاف سنی ۳ سال و حداکثر ۱۰ سال و حداقل مدرک دیپلم برای پاسخگویی به پرسشنامه‌ها و معیارهای خروج از مطالعه شامل سابقه ابتلا به مشکلات روانی و دریافت روان‌درمانی و داروهای روان‌پزشکی، پرکردن ناقص پرسشنامه و منصرف شدن از شرکت در پژوهش بود.

جهت اجرای پژوهش هماهنگی‌های لازم با مسئولان مراکز مشاوره و ارائه اطلاعاتی راجع به نمونه مورد نظر انجام گرفت. بعد از دسترسی به گروه نمونه زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره در جریان انجام پژوهش قرار گرفتند و با ارائه توضیحاتی پرسشنامه‌ها توسط پژوهشگر در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت. پیش از گردآوری اطلاعات، ابتدا فضایی مبتنی بر اعتماد توسط پژوهشگر به وجود آورده شد و در زمینه هدف پژوهش و شیوه تکمیل مقیاس‌های بکار برده شده توضیحاتی داده شد و جهت رعایت اخلاق پژوهشی پیش از اجرای پژوهش و اطمینان به آن‌ها جهت محرمانه بودن اطلاعات و اختیاری بودن شرکت در پژوهش، در نهایت شرکت کنندگان با رضایت آگاهانه به سؤالات پاسخ دادند.

برازش مدل ساختاری با استفاده از شاخص‌های برازش، برآورد بیشینه احتمال[1]، ضرایب رگرسیون بتا[2] و آماره Z سوبل و نرم افزارهای SPSS-22 و AMOS-24 مورد بررسی قرار گرفت.

ابزار

مقیاس رضایت زناشویی اینریچ[3]: مقیاس رضایت زناشویی انریچ توسط فوئرز و اولسون[4] در سال ۱۹۹۳ ساخته شده و شامل ۴۷ گویه است که ۱۲ مؤلفه «تحریف آرمانی» با عبارت‌های ۳، ۱۷، «رضایت زناشویی» با عبارت‌های ۱، ۲، ۶، ۱۴، ۲۷، ۳۴، «مسائل شخصیتی» با عبارت‌های ۴، ۲۲، ۴۰، «ارتباط» با عبارت‌های ۱۳، ۲۳، ۳۲، ۴۱، «حل تعارض» با عبارت‌های ۷، ۲۴، ۳۳، ۴۲، «مدیریت مالی» با عبارت‌های ۸، ۱۵، ۱۶، ۲۵، ۳۴، «فعالیت‌های اوقات فراغت» با عبارت‌های ۹، ۲۶، ۳۱، ۳۵، ۴۳، «روابط جنسی» با عبارت‌های ۱۰، ۳۶، ۴۴، «ازدواج و فرزندان» با عبارت‌های ۱۱، ۱۹، ۲۸، ۳۷، ۴۵، «بستگان و دوستان» با عبارت‌های ۲۰، ۲۹، ۳۸، ۴۶، «نقش‌های مساوات‌گرایانه» با عبارت‌های ۵، ۱۲، ۱۸، ۲۵ و «جهت-گیری مذهبی» با عبارت‌های ۲۱، ۳۰، ۳۹، ۴۷ را در یک طیف ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف= ۱، مخالف= ۲، نه موافق و نه مخالف= ۳، موافق= ۴ تا کاملاً موافق= ۵ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. عبارت‌های شماره ۴، ۶، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۵، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۵، ۴۶ و ۴۷ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. در پژوهش عرب علیدوستی و همکاران (۲۰۱۵) روایی به روش روایی همگرا «مقیاس رضایت زناشویی انریچ» بر روی نمونه‌ای شامل ۳۰۰ تن از مردم عادی شهر رفسنجان با «مقیاس رضایت زناشویی کانزاس[5]» برابر با ۰/۴۰ و پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای نمونه فوق ۰/۷۴ گزارش شد.

پرسشنامه باورهای ارتباطی[6]: پرسشنامه باورهای ارتباطی اولین بار توسط ایدلسون و اپستین[7] در سال ۱۹۸۲ ساخته شده که شامل ۴۰ گویه است و پنج خرده مقیاس

[1]. Maximum Likelihood (ML)
[2]. Beta
[3]. ENRICH Marital Satisfaction Scale
[4]. Fowers, B. J., & Olson, D. H.
[5]. Kansas Marital Satisfaction Scale
[6]. Relationship Belief Inventory
[7]. Eidelson, R. J., & Epstein, N.

باور به تخریب‌کنندگی مخالفت با شماره سؤال‌های ۱، ۶، ۱۱، ۱۶، ۲۱، ۲۶، ۳۱، ۳۶؛ باور به تغییرپذیری همسر با شماره سؤال‌های ۳، ۸، ۱۳، ۱۸، ۲۳، ۲۸، ۳۳، ۳۸؛ توقع ذهن‌خوانی با شماره سؤال‌های ۲، ۷، ۱۲، ۱۷، ۲۲، ۲۷، ۳۲، ۳۷؛ کمال‌گرایی جنسی با شماره سؤال‌های ۴، ۹، ۱۴، ۱۹، ۲۴، ۲۹، ۳۴، ۳۹ و باور در مورد تفاوت‌های جنسی با شماره سؤال‌های ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰، ۲۵، ۳۰، ۳۵، ۴۰ را در یک طیف لیکرت ۶ درجه‌ای لیکرت از کاملاً غلط= ۱ تا کاملاً درست= ۶ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. سؤال‌های ۲، ۵، ۷، ۹، ۱۳، ۱۶، ۱۸، ۲۰، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۳، ۳۴، ۳۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. ایدلسون و اپستین (۱۹۸۲) برای این ابزار ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای از ۰/۷۲ تا ۰/۸۱ و همبستگی این ابزار را با آزمون سازگاری زناشویی و آزمون باورهای غیرمنطقی به‌عنوان شاخصی از روایی گزارش کردند. آزادی‌فر و امانی (۲۰۱۷) ضرایب آلفای کرونباخ را برای ۵ خرده مقیاس باور به تخریب‌کنندگی مخالفت، باور به تغییرپذیری همسر، توقع ذهن‌خوانی، کمال‌گرایی جنسی و باور در مورد تفاوت‌های جنسی به ترتیب ۰/۶۷، ۰/۶۳، ۰/۵۳، ۰/۴۲ و ۰/۴۴ و همبستگی خرده‌مقیاس‌های این ابزار را با رضایت زناشویی در دامنه‌ای از ۰/۱۱ تا ۰/۳۵ گزارش کردند

پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان[1]: پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان توسط گارنفسکی[2] و همکاران (۲۰۰۱) ساخته شده که دارای ۳۶ گویه و ۹ خرده مقیاس تمرکز مثبت مجدد، شماره سؤال‌های ۴، ۱۳، ۲۲، ۳۱؛ تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، شماره سؤال‌های ۵، ۱۴، ۲۳، ۳۲؛ ارزیابی مجدد مثبت، شماره سؤال‌های ۶، ۱۵، ۲۴، ۳۳؛ دیدگاه‌پذیری، شماره سؤال‌های ۷، ۱۶، ۲۵، ۳۴؛ و پذیرش، شماره سؤال‌های ۲، ۱۱، ۲۰، ۲۹ و راهبردهای غیر انطباقی مانند سرزنش خود، شماره سؤال‌های ۱، ۱۰، ۱۹، ۲۸؛ سرزنش دیگران، شماره سؤال‌های ۹، ۱۸، ۲۷، ۳۶؛ نشخوار فکری، شماره سؤال‌های ۳، ۱۲، ۲۱، ۳۰ و فاجعه‌سازی شماره سؤال‌های ۸، ۱۷، ۲۶، ۳۵ را در یک طیف لیکرت از هرگز=۱ تا همیشه=۵ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. حسنی (۲۰۱۱) آلفای کرونباخ ۰/۷۶ تا ۰/۹۲ گزارش کرده است. در پژوهش حسنی (۲۰۱۱) نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی از الگوی ۹ عاملی اصلی پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان حمایت کرد و ۷۴ درصد از تغییرات را تبیین کرد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۱۸۷ زن (۵۰/۴۰ درصد) ۳۰ تا ۴۰ سال و ۱۸۴ زن (۴۹/۶۰ درصد) ۴۱ تا ۵۰ سال داشتند. ۱۷۱ زن (۴۶/۰۹ درصد) مدرک دیپلم، ۱۱۳ زن (۳۰/۴۵ درصد) مدرک کاردانی و کارشناسی و ۸۷ زن (۲۳/۴۵ درصد) مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر داشتند.

جدول ۱ ماتریس همبستگی باورهای ارتباطی، تنظیم شناختی هیجان و رضایت زناشویی را نشان می‌دهد.

جدول ۱: ماتریس همبستگی باورهای ارتباطی، تنظیم شناختی هیجان و رضایت زناشویی

متغیرها	۱	۲	۳	۴
۱. باورهای ارتباطی	–			
۲. تنظیم شناختی مثبت	۰/۶۲۰** -	–		
۳. تنظیم شناختی منفی	۰/۷۴۷**	۰/۶۱۹** -	–	
۴. رضایت زناشویی	۰/۴۷۲** -	۰/۵۴۰**	۰/۶۷۱** -	–

*P<۰/۰۵، **P<۰/۰۱

جدول ۱ نشان می‌دهد باورهای ارتباطی با همبستگی تنظیم شناختی مثبت و رضایت زناشویی همبستگی منفی

[1]. Cognitive Emotion Regulation Questionnaire
[2]. Garnefski, N.

و معنادار داشتند (P<۰/۰۵). جدول ۱ نشان می‌دهد باورهای ارتباطی با همبستگی تنظیم شناختی منفی همبستگی مثبت و معنادار داشتند (P<۰/۰۱). جدول ۱ همچنین نشان می‌دهد تنظیم شناختی مثبت با رضایت زناشویی همبستگی مثبت و معنادار و تنظیم شناختی منفی با رضایت زناشویی همبستگی منفی و معنادار داشتند (P<۰/۰۱).

جدول ۲ شاخص‌های برازندگی الگوی ساختاری بر اساس داده‌های استاندارد را نشان می‌دهد.

جدول ۲: شاخص‌های برازندگی الگوی ساختاری پژوهش

شاخص	مقدار
مجذور کای	۱۸۷/۲
مجذورکای هنجارشده	۱/۹۸۰
شاخص نکویی برازش	۰/۹۷۹
شاخص تعدیل شده برازندگی	۰/۹۴۳
شاخص برازندگی تطبیقی	۰/۹۶۲
ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب	۰/۰۵۲

جدول ۲ نشان می‌دهد شاخص‌های برازندگی حاکی از برازش مدل ساختاری رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل با داده‌های گردآوری شده بود.

جدول ۳ ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم بین باورهای ارتباطی، تنظیم شناختی هیجان و رضایت زناشویی را بر اساس برآورد اثر استاندار و غیراستاندارد نشان می‌دهد.

جدول ۳: ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم

	مسیر	برآورد استاندارد نشده	خطای معیار	برآورد استاندارد شده	مقدار احتمال
مستقیم	باورهای ارتباطی - رضایت زناشویی	-۰/۳۹۶	۰/۰۶۰	-۰/۲۵۸	۰/۰۰۱
	باورهای ارتباطی - تنظیم شناختی مثبت	-۰/۷۶۷	۰/۰۰۶	-۰/۵۷۸	۰/۰۰۱
	باورهای ارتباطی - تنظیم شناختی منفی	۰/۱۱۹	۰/۰۸۶	۰/۱۶۷	۰/۰۱۱
	تنظیم شناختی مثبت - رضایت زناشویی	۰/۴۵۶	۰/۰۴۵	۰/۵۴۶	۰/۰۰۱
	تنظیم شناختی منفی - رضایت زناشویی	-۰/۳۰۴	۰/۰۹۷	-۰/۱۳۸	۰/۰۰۲
غیرمستقیم	باورهای ارتباطی- رضایت زناشویی	-۰/۰۵۶	۰/۰۳۶	-۰/۳۳۸	۰/۰۰۱

جدول ۳ نشان می‌دهد باورهای ارتباطی و رضایت زناشویی رابطه منفی و معنادار داشت (β=-۰/۲۵۸، P=۰/۰۰۱). باورهای ارتباطی و تنظیم شناختی مثبت رابطه منفی و معنادار (β=-۰/۵۷۸، P=۰/۰۰۱) و باورهای ارتباطی و تنظیم شناختی منفی رابطه مثبت و معنادار (β=۰/۱۶۷، P=۰/۰۱۱) داشتند. تنظیم شناختی هیجان در رابطه بین باورهای ارتباطی و رضایت زناشویی (β=-۰/۳۳۸، P=۰/۰۰۱) نقش میانجی گر داشت.

جدول ۴ ضرایب مسیر غیرمستقیم بر اساس آماره Z سوبل جهت بررسی نقش هر یک از راهبردهای مثبت و منفی تنظیم شناختی هیجان نشان می‌دهد.

جدول ۴: ضرایب مسیر غیرمستقیم بر اساس آماره Z سوبل

مسیر	خطای معیار	آماره Z	مقدار احتمال
باورهای ارتباطی- تنظیم شناختی هیجانی مثبت- رضایت زناشویی	-۰/۰۱۱	-۲/۱۱	۰/۰۰۳
باورهای ارتباطی- تنظیم شناختی هیجانی منفی- رضایت زناشویی	-۰/۰۸	-۱/۷۸	۰/۰۰۹

جدول ۴ نشان می‌دهد بین باورهای ارتباطی و رضایت زناشویی با میانجیگری تنظیم شناختی هیجانی مثبت رابطه غیرمستقیم وجود دارد (P=۰/۰۰۳، Z=-۲/۱۱). بین وجود پیامدهای مثبت همسرگزینی، زوج‌ها در جامعه امروزی برای برقراری و حفظ روابط مشکلات شدید و فراگیری دارند (اوورال و مک نالتی[1]، ۲۰۱۷).

در زندگی زناشویی زن و شوهرها اغلب احساساتشان را مبادله می‌کنند و تلاش می‌کنند یکدیگر را درک کنند. زمانی‌که میزان رضایت زناشویی خود را بالا یا پایین ادراک می‌کنند احساس خود را به همسرشان ابزار کرده و او را ترغیب می‌کنند که رضایت زناشویی را به همان میزانی که تجربه می‌کنند به واسطه اتخاذ دیدگاهی همدلانه و انتقال هیجان‌هایشان تجربه کنند (زی و همکاران، ۲۰۱۸). شناخت‌ها یا فرآیندهای شناختی به افراد کمک می‌کند که هیجان‌ها و احساس‌های خود را تنظیم نموده و توسط شدت هیجان‌ها مغلوب نشود (حسنی، ۲۰۲۴).

در مراحل اولیه یک رابطه، پذیرش و تحمل تفاوت‌ها در میان بیشتر زوجین به سادگی رخ می‌دهد. در واقع، در بسیاری از موارد زوجین از تفاوت‌های همدیگر به‌عنوان منشأ جذابیتشان یاد می‌کنند، در خلال نخستین روزهایی که زوجین با هم هستند، این تفاوت‌ها کمتر به‌عنوان عوامل تهدیدکننده و مشکل آفرین در روابط قلمداد

باورهای ارتباطی و رضایت زناشویی با میانجیگری تنظیم شناختی هیجانی منفی رابطه غیرمستقیم وجود دارد (P=۰/۰۰۹، Z=-۱/۷۸).

بحث

هدف پژوهش حاضر تدوین مدل ساختاری رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل بود. نتایج نشان داد رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل پیش بینی می‌شود. این نتایج با نتایج حاصل از پژوهش عیسی‌زاده (۱۳۹۵)؛ زارع و میدخت رضایی (۱۳۹۵) و طباطبائی نژاد و ابن یمین (۱۳۹۹) همسو بود.

در تبیین یافته‌های حاضر می‌توان گفت داشتن یا نداشتن مهارت‌های ارتباطی بر رضایت زناشویی مؤثر است. وجود ارتباطات بدون شرایط لازم، همچنین روابط مبهم یا روابط مشروط، زمینه‌های ناسازگاری را در بین زوجین تشدید می‌کند. درگیر بودن یا ناتمام گذاشتن روابط قبلی نیز بر وضع سازگاری زناشویی تأثیر دارد. نوع تعاملات همسران در محیط زندگی رابطه مستقیم با احساس بدبختی یا خوشبختی آن‌ها دارد. با به‌کارگیری صحیح الگوهای ارتباطی می‌توان انتظار داشت که زوجین از زندگی زناشویی خود رضایت کامل داشته باشند. چگونگی ارتباط زنان و شوهران با یکدیگر، گسترش روابط و رضایت‌مندی زناشویی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. لیکن شواهد فراوانی گویای آن هستند که با

[1]. Overall, N. C., & McNulty, J. K.

شوهری پذیرنده باشد، همسر او بیشتر تمایل به تغییر خواهد داشت و زمانی که زن یا شوهری تغییر می‌کند، همسرش راحت تر او را خواهد پذیرفت. به‌طور کلی پذیرش برای تعدیل جنبه‌های متضاد زوجین و تغییر به منظور حل مشکلات جاری آن‌ها به کار می‌رود (رودی[۲] و همکاران، ۲۰۱۶).

نتیجه گیری

نتایج نشان داد رضایت زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی با نقش میانجی‌گر تنظیم شناختی هیجان در زنان متأهل پیش بینی می‌شود. به متخصصان زوج درمانگر و خانواده درمانگر پیشنهاد می‌شود، در مشاوره و زوج درمانی جهت افزایش رضایت زناشویی، بر باورهای ارتباطی و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان نشأت گرفته از آن توجه کنند. این پژوهش نیز همچون سایر پژوهش-ها با محدودیت‌هایی چون استفاده از ابزار خودگزارش-دهی و استفاده از نمونه‌گیری غیر تصادفی و طولانی بودن پرسشنامه‌ها روبرو بود؛ لذا در تعمیم نتایج احتیاط باید صورت گیرد. به متخصصان زوج درمانگر و خانواده درمانگر پیشنهاد می‌شود، در مشاوره و زوج درمانی جهت افزایش رضایت زناشویی، بر باورهای ارتباطی و راهبردهای تنظیم شناختی نشأت گرفته از آن توجه کنند.

سپاسگزاری

مقاله حاضر بخشی از نتایج رساله دکتری خانم شیرین امینی، رشته مشاوره در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، با راهنمایی سرکار خانم دکتر مژگان مردانی راد است. بدین‌وسیله از همه افرادی که در این پژوهش شرکت کردند، همچنین مسئولین دانشگاه آزاد اسلامی که با همکاری خود امکان این پژوهش را فراهم آورند

می‌شوند. پس از گذشت زمان تمایل برخی از زوجین به پذیرش، مختل و سازش با تفاوت‌ها کاهش می‌یابد و دگرسرزنش‌گری جای آن را می‌گیرد. آن‌ها مدت زیادی را به سبک‌های رفتاری خود به‌عنوان منشأ جذابیت نگاه نخواهند کرد و بالاخره تلاش‌هایی را در جهت تغییر یکدیگر آغاز می‌کنند. متأسفانه این تلاش‌ها با رفتارهای قهرآمیز منفی مانند سرزنش کردن نمود پیدا می‌کند. وقتی این الگوهای اعمال فشار متقابل افزایش یافته و رایج می‌شوند، زوجین یکدیگر را نه به‌عنوان افراد متفاوت، بلکه به صورت افرادی ناقص می‌بینند و درنهایت شروع به سرزنش کردن همدیگر می‌کنند. وقتی‌که سرزنش‌گری افزایش می‌یابد هر کدام از زوجین احساس می‌کند که تلاش‌هایش در اصلاح همسرش موجه است. در نتیجه این تفاوت‌ها گرایش به تشدید یافتن خواهند داشت و شکاف بین آن‌ها بیشتر و بیشتر می‌شود؛ بنابراین مشکل به علت اعمال فشار متقابل و سرزنش کردن به وجود می‌آید و نه به‌وسیله تفاوت‌های بین زوجین. در واقع برخی از مشکلات به علت تلاش‌های زوج‌ها به منظور بر طرف کردن چنین تفاوت‌هائی به وجود می‌آید (کریستینسن و جاکوبسن[۱]، ۲۰۰۲). اگر فرد تلاش کند تا فراوانی رفتارهای انتقادگرانه را در شوهر کاهش دهد یا میزان رفتارهای عاطفی را در همسر افزایش دهد، سعی در ایجاد تغییر نموده است. در مقابل راهبردهای پذیرش معطوف به پذیرش یک رفتار است تا انجام یک رفتار. وقتی به یک زن کمک می‌شود تا رفتار همسر انتقادگرش را هنگامی‌که او شدیداً تحت فشار است، درک کند یا وقتی به شوهر کمک می‌شود یا بی‌عاطفگی همسرش همدلی کند از راهبرد پذیرش استفاده شده است. وقتی زن یا

[1]. Christensen, A., & Jacobsen, N. S.

[2]. Roddy, M. K.

تشکر و قدردانی می‌شود. نویسندگان مقاله حاضر هیچ‌گونه تضاد منافعی را گزارش نکردند.

References

Abbas, J., Aqeel, M., Abbas, J., Shaher, B., Sundas, J., & Zhang, W. (2019). The moderating role of social support for marital adjustment, depression, anxiety, and stress: Evidence from Pakistani working and nonworking women. *Journal of affective disorders*, *244*, 231–238. https://doi.org/10.1016/j.jad.2018.07.071

Abdi, M., & Asgari, F. (2021). The effectiveness of "Functional Family Therapy" on self-differentiation and marital satisfaction of married students. Journal of Health Promotion Management, 10(4), 136-147.

Arabalidoosti, A., Nakhaee, N., & Khanjani, N. (2015). Reliability and Validity of the Persian versions of the ENRICH Marital Satisfaction (Brief version) and Kansas Marital Satisfaction Scales. Health and Development Journal, 4(2), 158-167. https://www.magiran.com/paper/1443907

Azadifard, S., & Amani, R. (2017). The relation between relational beliefs and conflict resolution styles with marital satisfaction. *Clinical Psychology & Personality*, *14*(2), 39-47.

Bagheri Kaboodkola, M., Mohammadzadeh, R., & ghavampour Hashemi, S. M. (2024). The effectiveness of schema-based cognitive therapy on cognitive fatigue and the quality of marital relationships of married women in Amol city [Research]. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry, 11(2), 34-45. http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1776-fa.html

Balevre, P. S., Cassells, J., & Buzaianu, E. (2012). Professional nursing burnout and irrational thinking: a replication study. *Journal for Nurses in Professional Development*, *28*(1), 2-8.

Christensen, A., & Jacobsen, N. S. (2002). *Reconcilable differences*. New York: Guilford press.

Corey, G. (2014). *Theory and practice of counseling and psychotherapy.* Boston, MA: Cengage Learning.

Derrick, J. L., Houston, R. J., Quigley, B. M., Testa, M., Kubiak, A., Levitt, A., Homish, G. G., & Leonard, K. E. (2016). (Dis)similarity in Impulsivity and Marital Satisfaction: A Comparison of Volatility, Compatibility, and Incompatibility Hypotheses. *Journal of research in personality*, *61*, 35–49. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2016.02.001

Easazadeh, A. (2016). The predictive role of cognitive emotion regulation strategies in marital satisfaction and job burnout among nurses. *Iran journal of nursing (IJN)*, *29*(102), 22-31. https://sid.ir/paper/114039/en

Eidelson, R. J., & Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *50*(5), 715-720.

Ellis, A. (2001). Behavior Psychotherapy: Rational and Emotive. In: N. J. Smelser & P. B. Baltes (Eds), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences.* Oxford: Pergamon.

Ellis, A. (2010). *Overcoming destructive beliefs, feelings, and behaviors: New directions for rational emotive behavior therapy*. Prometheus Books.

Epstein, N., & Eidelson, R. J. (1981). Unrealistic beliefs of clinical couples: Their relationship to expectations, goals and satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, *9*(4), 13-22.

Fowers, B. J., & Olson, D. H. (1993). ENRICH Marital Satisfaction Scale: A brief research and clinical tool. *Journal of Family Psychology*, *7*(2), 176-185.

Fowers, B. J., Montel, K. H., & Olson, D. H. (1996). Predicting marital success for premarital couple types based on prepare. *Journal of Marital and Family Therapy*, *22*(1), 103-119.

https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1996.tb00190.x

Garnefski, N., Kraaij, V., & Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and depression. *Personality and Individual Differences, 30*, 1311-1327.

Gottman, J. M. (2014). *What predicts divorce?: The relationship between marital processes and marital outcomes*. Psychology Press.

Gross, J. J. (Ed.). (2013). *Handbook of emotion regulation*. New York: Guilford publications.

Hamzehgardeshi, Z., Khalilian, A., Peyvandi, S., Elyasi, F., Kalantari, F., & Gelehkolaee, K. S. (2023). Complex factors related to marital and sexual satisfaction among couples undergoing infertility treatment: A cross-sectional study. *Heliyon, 9*(4), e15049. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e15049

Hasani, J. (2011). The reliability and validity of the short form of the cognitive emotion regulation questionnaire. *RBS, 9*(4), 229-240.

Izadpanah, S., Schumacher, M., Arens, E. A., Stopsack, M., Ulrich, I., Hansenne, M., Grabe, H. G., Barnow, S. (2016). Adolescent harm avoidance as a longitudinal predictor of maladaptive cognitive emotion regulation in adulthood: The mediating role of inhibitory control. *Journal of Adolescence, 52*, 49-59.

Nunes, C., Ferreira, L. I., Martins, C., Pechorro, P., & Ayala-Nunes, L. (2022). The ENRICH marital satisfaction scale: Adaptation and psychometric properties among at-risk and community Portuguese parents. *Journal of Social and Personal Relationships, 39*(11), 3275-3295. https://doi.org/10.1177/02654075221095052

Overall, N. C., & McNulty, J. K. (2017). What Type of Communication during Conflict is Beneficial for Intimate Relationships?. *Current opinion in psychology, 13*, 1–5. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.002

Roddy, M. K., Nowlan, K. M., Doss, B. D., & Christensen, A. (2016). Integrative behavioral couple therapy: Theoretical background, empirical research, and dissemination. *Family process, 55*(3), 408-422.

Tabatabaei Nejad, F., & Ibn Yamin, M. (2021). The Impact of Mindfulness-Based Cognitive Therapy on Rumination, Quality of Life, Emotion Regulation, and Communication Beliefs of the Women Dissatisfied with their Husbands. *Military Psychology, 11*(44), 31-43. https://jmp.ihu.ac.ir/article_206026_d0b0e7b9eb250091c03db5e43ed822e9.pdf

Tahan, M., Saleem, T., Moshtagh, M., Fattahi, P., & Rahimi, R. (2020). Psychoeducational Group Therapy for sexual function and marital satisfaction in Iranian couples with sexual dysfunction disorder. *Heliyon, 6*(7), e04586.

Xie, J., Zhou, Z. E., & Gong, Y. (2018). Relationship between proactive personality and marital satisfaction: A spillover-crossover perspective. *Personality and Individual Differences, 128*, 75-80. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.02.011

Zare, M., & Rezaei, A. M. (2016). Mediating Role of the Cognitive Emotional Regulation for Personality Characters and Marital Satisfaction. *Psychological Models and Methods, 7*(24), 91-102. https://jpmm.marvdasht.iau.ir/article_2019_11f45534ecff6a706ba994e6f5be178c.pdf